

Neuvottelu Pirkanmaan, Keski-Suomen ja Lapin maakuntien välillä

Rovaniemi 24.4.2018, Keuruu 27.4.2018

Lapin tähtikunta

Lähiruoan aluetaloudellinen hyöty

Talous

Komponenttien valmistus
(Alueellisista raaka-aineista,
korvaa teollisuuden komponentit)

Perinteiset keittiöt
(Ruoan valmistus)

Kustannustehokas
rakenne

Lähiruoan edistäminen

Hankinnat
(hankintaosaaminen)

Logistiikka

Uudet asiaa edistävät
yhteistyökuviot

Havainnot ja lähiruokan käytön esteistä Pirkanmaalla

- Mitä on lähiruoka? Lähiruokalla ei ole virallista määritelmää.
 - ” lähiruoka on paikkakunnalla tuotettua ” tuottaja
 - ” lähiruoka on EU-alueella tuotettua ” julkisen keittiön hankintavastaava
- Lähiruokaa ei ole nostettu strategiseksi painopisteeksi kunnallisessa ja muussa julkisessa päätöksenteossa seurakunnat, valtion laitokset jne.
- Hankintalaki nähdään vieläkin mörkönä.
- Uudistuksen tuomat mahdollisuudet eivät ole vielä käytössä, koska hankintakaudet ovat pääsääntöisesti kesken.
- Hankintojen tarkastelu ja kehittäminen suhteellisen vähäistä.
- Vuoropuhelu tuottajien ja keittiöiden väliltä puuttuu lähes kokonaan.

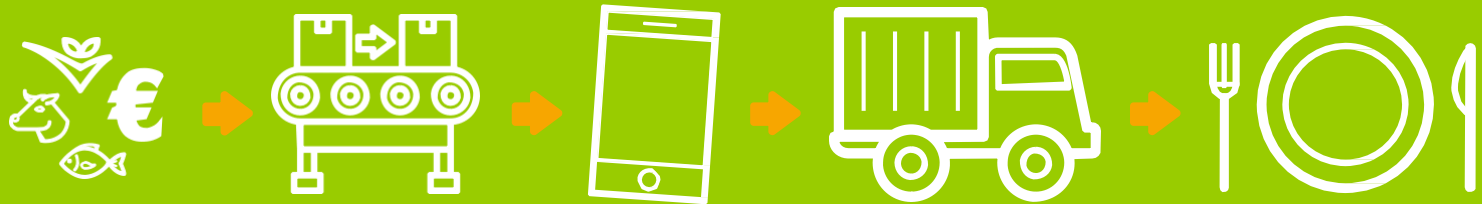

Havaintoja lähiruoan käytön esteistä Lapissa

- Mitä on lähiruoka? Lähiruoalla ei ole virallista määritelmää.
 - ” lähiruoka on paikkakunnalla tuotettua ” tuottaja
 - ” lähiruoka on EU-alueella tuotettua ” julkiskeittiön hankintavastaava
- **Ei ole olemassa lähiruokaa, ellei ole lähituottaja**
 - **Tuotantorakenteen monipuolistaminen maakuntien elinvoimaisuuden keskeinen tekijä**
 - **Maatalouden työllistävyys merkittävä vielä useissa kunnissa**
- Lähiruokaa ei ole nostettu strategiseksi painopisteeksi kunnallisessa ja muussa julkisessa päätöksenteossa seurakunnat, valtion laitokset jne.
- Hankintalaki nähdään vieläkin mörkönä.
- Uudistuksen tuomat mahdollisuudet eivät ole vielä käytössä, koska hankintakaudet ovat pääsääntöisesti kesken.
- Hankintojen tarkastelu ja kehittäminen suhteellisen vähäistä.
- Vuoropuhelu tuottajien ja keittiöiden väliltä puuttuu lähes kokonaan.
- Yrittäjien vähäisyys ja investointipelko.
- Logistiikka: jatkojalostustilat, terminaalit.

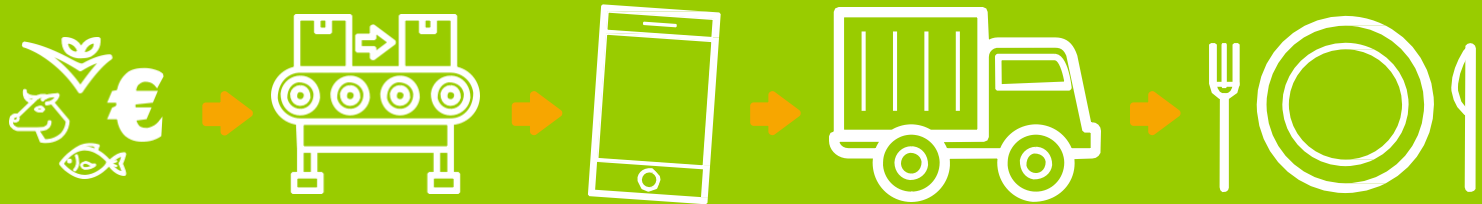
BIOVIRRAT
VOIMAA UUSIUTUVASTA LUONNOSTA

Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutus ruokahuoltoon

- Maakunta ei voi ostaa tukipalveluita kuntaomisteiselta toimijalta ilman kilpailutusta.
 - ✓ Kärjistäen tuloksena voisi olla erilliset ruokapalvelut kuntapalveluihin ja sote-palveluihin.
- Liikelaitos ei myöskään voi hankintalain mukaan myydä palveluita markkinoille (esimerkiksi maakunnalle) kuin viisi prosenttia liikevaihdostaan ja enintään 500 000 euron arvosta.
- Vaihtoehtona tähän olisi voittoa tavoittelemattoman, eli In house -yhtiön perustaminen, jonka omistaisivat maakunta ja alueen kunnat yhdessä.

Sekä Pirkanmaalla, Lapissa, että Keski-Suomessa etsitään sopivaa mallia lähiruoan käytön edistämiseen ja huomioiden myös sote- ja maakuntauudistuksen tuomat mahdollisuudet ja uhat.

Ylimaakunnallinen pilottiluonteinen yhteistyö tarjoaisi mahdollisuuden tiedon ja osaamisen vaihtoon sekä yhteensopivien valtakunnallisten mallien luomiseen.

Lapin tähtikunta

Lähiruoan mahdollisuudet ja uhat

Mahdollisuudet

- Sote- ja maakuntauudistus
- Hankintalain uudistuminen:
- Innovatiiviset kumppanuudet
 - Hankintojen pilkkominen
 - Ympäristö – ja sosiaaliset näkökulmat
 - Alueellinen yhteistyö
 - Avoin vuoropuhelu
 - Tarjousten arviointi
 - Pienhankinnat – lyhyet ketjut
 - Yhteistyö ja menekien varmuus lisäävät potentiaalia ja kiinnostusta tuotannon kehittämiseksi

Uhat

- Sote- ja maakuntauudistus
- Tahtotilan puuttuminen
- Uusi hankintalaki vaatii entistä vahvempaa osaamista hankinnoista – osaaminen ei kehity
- Hintaa ainoa määräävä tekijä (vaikka pelkkä hinta pitää perustella nykyisin entistä perusteellisemmin)
- Pienet tuottajat ja tukkurit lopettavat toimintansa

Toimenpide-esitys

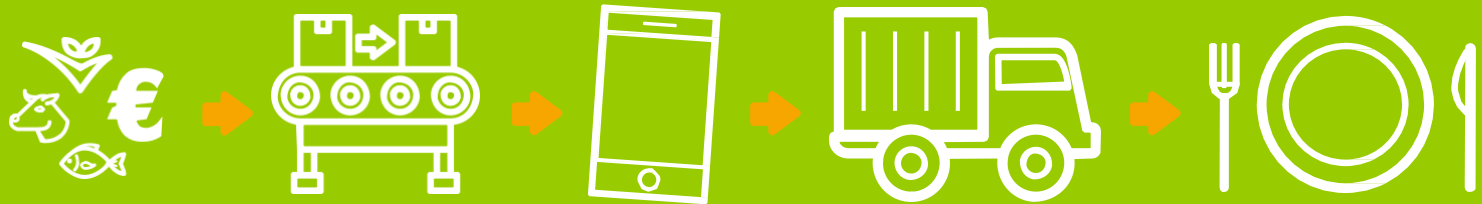
- Yhdistetään kahden maakunnan osaaminen ja tahtotila lähiruoan käytön edistämiseksi.
- Toteutetaan maakuntien välinen pilottihanke, jolla luodaan sekä testataan sote- ja maakuntauudistuksen kanssa yhteensopivia toimintamalleja kahdessa hyvin erilaisessa maakunnassa.
- Edistetään toimintapatoja, prosesseja sekä toimijoiden välistä vuoropuhelua. Tavoitteena lähiruoan tuotannon ja käytön lisääntyminen sekä aluetalouden vahvistuminen.
 - ✓ Selvitetään sellaisen kuntien ja maakunnan yhteisen In house -yhtiön perustaminen, joka hyödyntää alueellista ja paikallista lähiruokaa (tämä malli olisi todennäköisesti sopivin keskusseutujen ulkopuolisille alueille)
 - ✓ Luodaan valtakunnallisesti monistettava malli tuottajien ja keittiöiden väliselle vuoropuhelulle ja lyhyille ketjuille.
 - ✓ Luodaan valtakunnallisesti monistettavaa lähiruokareseptiikkaa julkisiin keittiöihin.
 - ✓ Lisätään hankintaosaamista ja prosessiosaamista

Käytännön toimenpiteet

- ✓ Laaditaan pilotteina Lapissa, Keski-Suomessa ja Pirkanmaalla lähiruoan käyttöä edistävä hankintamalli.
- Vahvistetaan julkisten keittiöiden ja viljelijöiden hankintaosaamista sekä Pirkanmaalla, Keski-Suomessa että Lapin maakunnassa, Sodankylän mallin mukaisesti.
- Kehitetään julkisten keittiöiden työprosesseja siten, että prosessit mahdollistavat paremmin lähiruoan käytön.

Käytännön toimenpiteet

- Suunnitellaan valituissa pilottikohteissa (Pirkanmaalla, Keski-Suomessa ja Lapissa) julkisten investointien kohteet siten, että ne mahdollistavat tehokkaammat työprosessit ja siten lähiruoan kasvavan käytön.
- Selvitys lähiruoan käytöstä julkisissa keittiöissä Lapin ja Keski-Suomen maakunnassa (Pirkanmaalla tehdään Elinvoimaa lähiruoasta –hankkeen toimesta parhaillaan).
- Luodaan valtakunnallisesti monistettava malli ruokalistasuunnitteluun yhteistyössä maakuntien oppilaitosten kanssa.
 - ✓ Reseptiikan kehittäminen on luontevaa oppilaitosten kanssa, joissa on osaamista sekä soveltuvat tilat tuotekehitykseen ja testaukseen.

Yhteenveto:

Lähiruoan käytön lisääminen parantaa aluetaloutta.

Ylimaakunnallisen yhteistyön lisääminen antaa työkalut parhaimman toimintamallin toteuttamiseen.

Sote- ja maakuntauudistuksen kanssa yhteensopivaksi laadittu ja kolmessa maakunnassa testattu malli on monistettavissa valtakunnalliseksi toimintatavaksi.

Lapin tähtikunta

Kiitos!

Lapin tähtikunta